

Perfil d'una promoció: els mestres de la normal de Girona 1968-1993

*Joan Mallart i Navarra
Josep Callís i Franco
Gràcia Serrats i Paretas*

*Ressenya realitzada per
Joan Mallart*

Objectius de l'estudi

Conèixer el perfil, la procedència, l'extracció social, les motivacions,... de les mestres i els mestres de la promoció.

Posar de manifest llur opinió a l'entorn de diferents qüestions pedagògiques rellevants com ara la reforma, i la seva postura davant les innovacions educatives. Així com l'opinió sobre altres aspectes socials, polítics, religiosos i morals.

Analitzar la valoració sobre la formació pedagògica rebuda.

Inferir elements d'autoavaluació de la pròpia imatge social percebuda per les mestres i els mestres del "68".

Oferir dades genèriques com a eina que serveixi per al millor coneixement del grup humà del magisteri gironí actual format fa un quart de segle.

Enquesta i resultats

L'interès de les possibles aportacions i el fet de poder abastar tota una promoció sencera de mestres va contribuir a donar un cert caire d'exhaustivitat a la recerca. Això s'ha traduït en una enquesta un xic llarga que pot haver contribuït a minvar el nombre de respostes, malgrat que la bona voluntat i l'interès a respondre eren manifestos ja que era realitzada entre companys.

L'enquesta s'ha estructurat en sis parts. A la primera, es presenten les dades del context general. Tot i ser anònima, es demanen dades sobre aspectes personals com ara el sexe, l'edat, estat civil, lloc de residència coincident o no amb el lloc de treball. També sobre la professió pròpia o de la parella si s'escau. En aquesta primera part es poden trobar indicadors del nivell socioeconòmic.

Una segona part ens trasllada als inicis per conèixer d'on venim. Tant des del punt de vista geogràfic, com humà. Aporta dades per a la descripció de la família de procedència. Lloc de naixement, estudis i professions dels pares. Nivell d'èxit o fracàs escolar als estudis previs de batxillerat i al magisteri. Així com les motivacions pel magisteri i l'autovaloració de la formació rebuda a la Normal.

Una tercera part, d'opinió, recull postures diverses sobre problemes educatius vigents: la reforma, la participació dels pares, la direcció, la pròpia formació permanent, l'educació actual,... En conjunt, es tracta de perfilar la ideologia educativa i una certa presa de posició comparant l'educació actual amb la d'abans. Es demanen opinions sobre la pròpia imatge individual—avançada o moderada— i la imatge corporativa del magisteri en el seu conjunt: com la societat valora la nostra professió. I com ens sentim davant la professió de satisfets o insatisfets. En aquesta part, les preguntes obertes han estat contestades de manera força desigual: hi havia qui responia de manera relativament concisa, fins qui s'estenia bastant.

La ideologia política i sindical, amb el nivell d'afiliació i fins orientació del vot, és recollida a la quarta part. A la cinquena, la ideologia i la pràctica religiosa. Per acabar amb unes opinions morals i socials contestades de manera dicotòmica —sí o no— sobre problemes vitals.

Activitat actual

En conjunt, fan de mestre el 64% dels homes que han contestat l'enquesta i el 79 % de les dones, un 75% del total. La majoria global (60% a l'escola pública). Es dediquen a l'ensenyament en nivells diferents del primari el 36% dels homes i el 3 % de les dones, un 13% del total. Per tant, treballen en l'ensenyament a qualsevol nivell, la pràctica totalitat dels homes i el 82 % de les dones. Es pot dir que mantenen una fidelitat a la professió que van aprendre a la Normal un conjunt del 85% de la mostra de la promoció de 1968. No està malament que en 25 anys només un 15% hagi derivat cap a altres professions diferents de l'ensenyament. I ningú no ha esmentat de trobar-se en situació d'atur...

La mobilitat dins del mateix ensenyament queda provada. Hi trobem membres de la promoció a secundària (4 persones), universitat (4), inspecció (1), centres de recursos pedagògics (1), equips d'assessorament psicopedagògic (1), centres de recerca (1).

Formació i estudis superiors posteriors

Quant a la formació personal, s'esmenta haver participat en plans de formació de la Generalitat (21 persones), assistència a les escoles d'estiu (15 persones), o bé amb la continuació d'estudis. L'ampliació d'estudis ha estat evident: una de cada tres persones ha continuat estudis superiors (22 de les persones que han respost). Per ordre d'interès, s'han cursat llicenciatures en psicologia, filologia, història o pedagogia.

Dades personals

L'edat en començar a estudiar magisteri era de 15 anys, i eren ja mestres als 18 anys. Un de cada tres dels qui han contestat l'enquesta ja ho eren un any abans. Actualment, el col·lectiu està format per persones casades, en un 87%, la majoria de les quals tenen dos fills.

Amb l'anàlisi dels indicadors socioeconòmics es fa palesa la pertinença ara a una classe mitjana alta, amb casa pròpia, cotxe de gamma mitjana, quasi la meitat tenen segona residència, i la majoria fan viatges durant les vacances. La tendència general de viure en una casa i no en un pis demostra certa estabilitat en el lloc de residència de les famílies.

Professió de la parella

Troben una tendència més acusada de *matrimonis pedagògics* en el cas dels homes. Les dones, en general, s'han casat amb una parella de diferent professió, treballadors qualificats i de titulació mitjana. Encara que també n'hi ha una cinquena part que s'han casat amb mestres o professors.

Els inicis

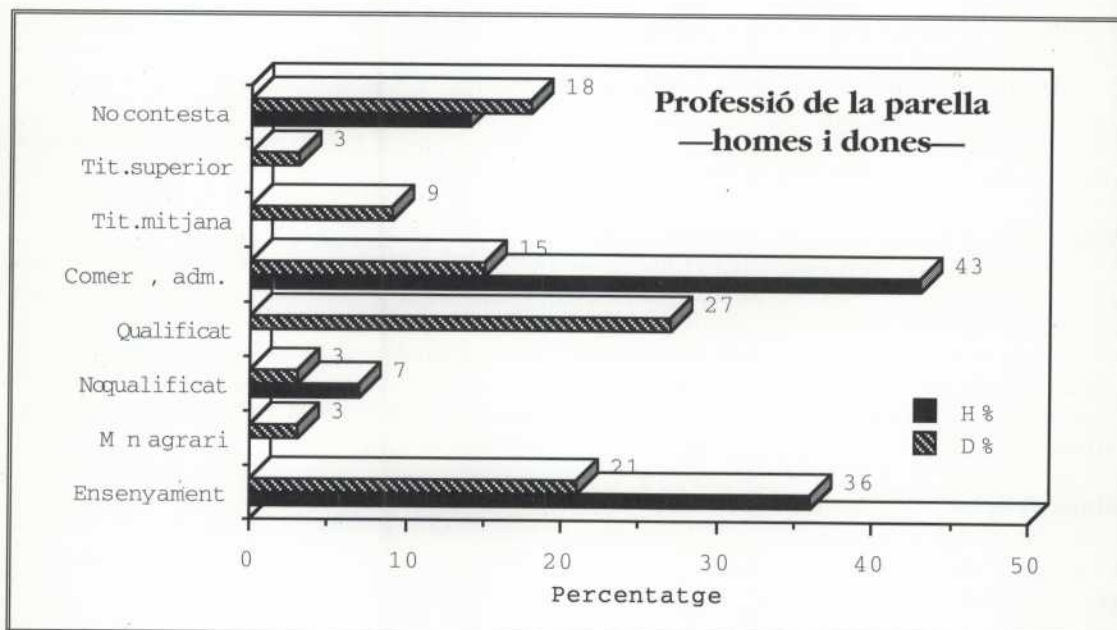
Els motius que impulsaren la tria de la carrera de magisteri s'especifiquen en diferents expressions: la immensa majoria parla de motivació clara vers l'ensenyament i la infantesa, o parlen fins i tot de vocació (26 persones); també es fa esment que és una carrera curta, que es pot estudiar a Girona mateix (19); el consell familiar o de l'escola, la tradició paterna (7) i finalment, la base per a estudis posteriors o per millorar (6). Queden clars quins van ser els dos motius principals: una certa inclinació, la vocació, seguit per les característiques de la carrera, que era curta i que es podia estudiar a Girona, sense haver de fer cap desplaçament fins a Barcelona per anar a estudiar.

S'hauria de matisar que el "gust per les criatures" ha estat apuntat per vuit dones i, en canvi, per cap home.

La situació econòmica de la pagesia dels anys seixanta, la necessitat de guanyar-se la vida el més aviat possible i, per últim, el desig de continuar estudiant, tot treballant, són les motivacions principals.

Estudis i professions dels pares

Els estudiants de magisteri de 1968 procedien de pares i mares amb estudis primaris (84%), sovint incomplets, i que desitjaven per a llurs fills o filles l'accés a la cultura que

representaven els mestres. La decisió de fer els estudis també confessava de manera explícita aquest desig d'ascens cultural i social. Només un 1% dels pares tenia estudis superiors, un 4% secundaris, i un 4% eren mestres.

El col·lectiu més gran, com a treballadores no qualificades, és el de les 30 mestresses de casa. A continuació, segueixen els oficis del camp, cosa que dóna la imatge de la procedència del món rural d'almenys una quarta part de l'alumnat de la Normal. Segueixen els treballadors manuals, artesans, oficis qualificats. Minoritàriament, el món del comerç, botiguers, administratius, la indústria. I un 4 % de mestres.

Lloc de naixement

L'alumnat d'aquesta promoció de 1968 és autòcton, procedeix de famílies de les comarques de Girona. Si comparéssim la comarca de naixement dels pares amb la de residència en començar els estudis de magisteri podríem veure que hi ha hagut una escassa mobilitat geogràfica.

Resultats acadèmics

Durant els cursos de batxillerat normalment no suspèien quasi mai. Molt pocs reconeixen haver suspès una o dues assignatures en algun curs. La majoria no suspèien cap assignatura ni a batxillerat ni a magisteri. En conjunt, aquestes dades ratifiquen que els qui estudiaven per mestre eren generalment bons estudiants...

Valoració de la formació pedagògica rebuda

Força crítics en aquest tema. Dels qui consideren bona la formació pedagògica rebuda, alguns opinen que ho és considerant l'època de què es tracta. I no pas amb els estàndards actuals. També es reconeix que aquella formació era "ben intencionada".

Ideologia educativa

El grup s'autoconsidera d'ideologia moderada (57%), encara que hi hagi qui s'inclou en una línia més avançada (36%). La meitat considera que ha avançat en el seu esperit

renovador. La quarta part són ara igual o encara menys renovadors del que podien haver estat fa 25 anys.

Crítics amb la reforma educativa, es veu necessària i s'hi està d'acord amb la filosofia, en línies generals i molt menys en la seva aplicació concreta.

La participació dels pares a l'escola és vista positivament per més del 50%. I es té molt clar que cadascú ha d'estar en el seu lloc per evitar interferències.

Renovacions pedagògiques i metodològiques

Es mostra un cert descens per les renovacions pedagògiques. L'actitud més manifestada és oberta i positiva. Però es tracta d'una majoria relativa. L'actitud més generalitzada és de cautela. Confirma la posició moderada.

Es constata que es tracta de mestres autocrítics amb el col·lectiu al qual es pertany. No s'amaguen, ans es reconeixen mancances professionals que costarien d'admetre en qualsevol altre gremi. En primer lloc figura l'excusa d'atribuir les causes de la problemàtica a factors externs, materials, que sempre poden ser —en part— veritat.

Situació del mestre davant la societat

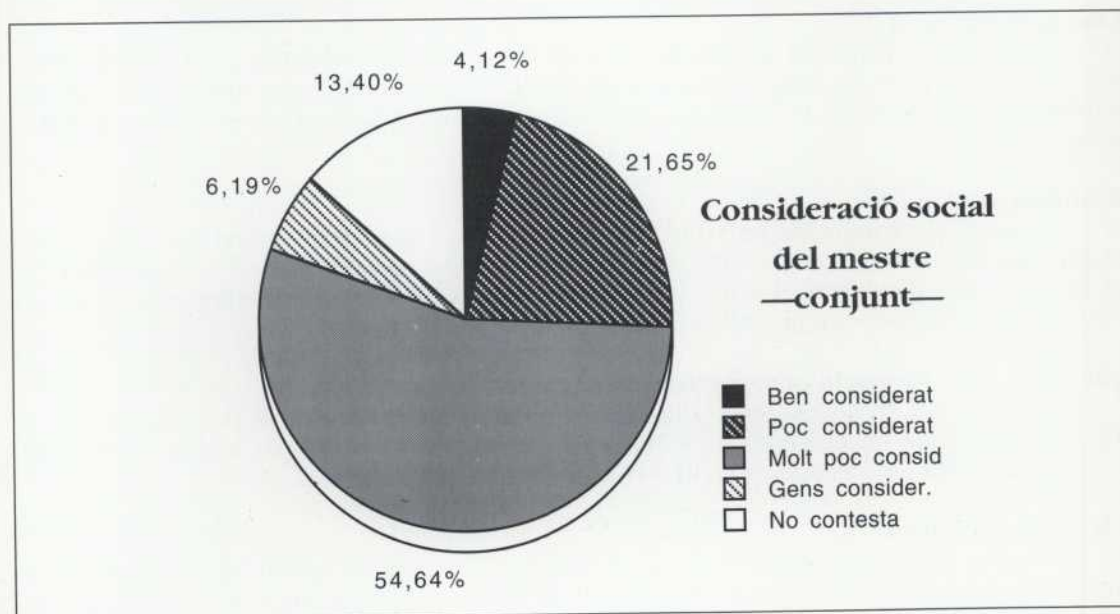
No s'està prou satisfet de la consideració social de què gaudeix la professió. Un 80% afirma que es troba poc, molt poc o gens considerada. Es tracta d'una causa potencial de possibles desercions, encara que no s'han produït en el cas del conjunt estudiat.

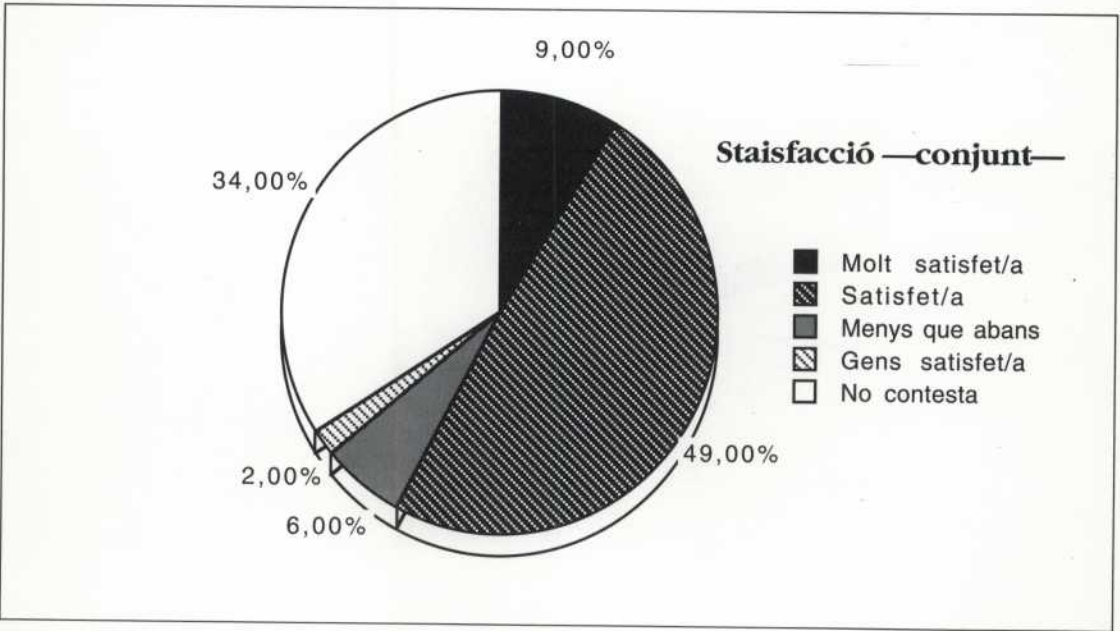
Direcció escolar

Predominen respostes que parlen del funcionament més que no pas de la funció. Dintre de l'organització, la majoria de les respostes van en el sentit que cal professionalitzar aquesta funció. Tal com està, és més un gestor que una altra cosa. Malgrat tot, en general està ben valorada. Es constata la seva necessitat, la necessitat d'una formació específica i d'un funcionament democràtic.

Nivell de satisfacció per fer de mestre

Destaca i fa pensar molt que una persona de cada tres no contesta aquesta pregunta. La

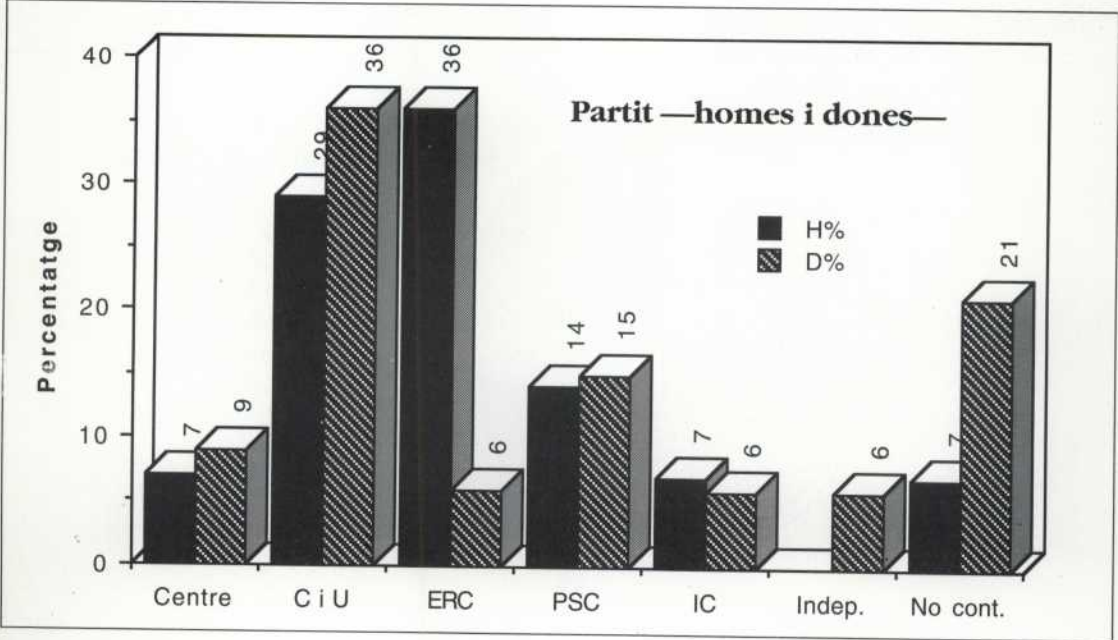

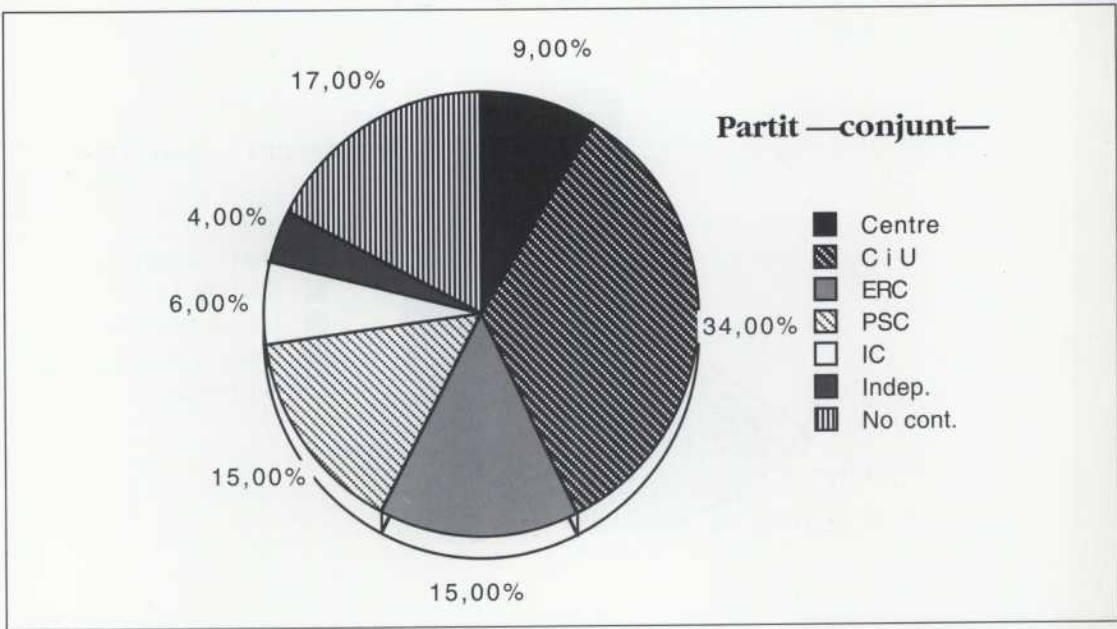

interpretació és preocupant. Les principals causes d'insatisfacció es manifesten en massa hores de treball, poca dignificació social i econòmica i poc suport institucional

Partits i sindicats

El desinterès per la militància política seria absoluta si no fos per algun cas aïllat. Malgrat aquest fet, el compromís amb la comunitat existeix ja que diferents membres de la promoció han ocupat o ocupen llocs de servei i càrrecs públics. Predomina l'opció

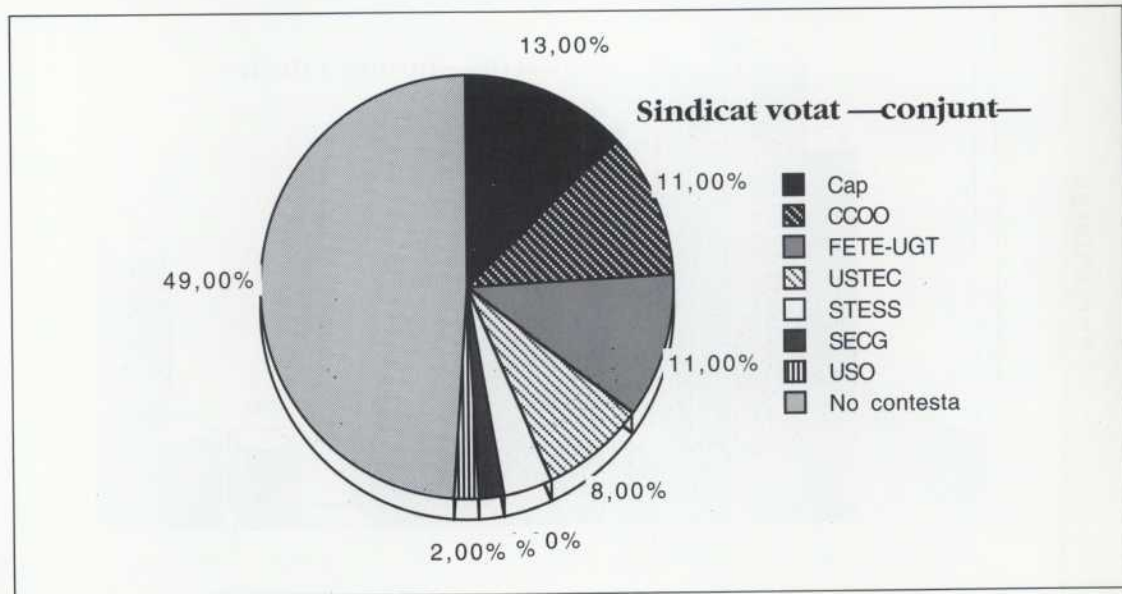

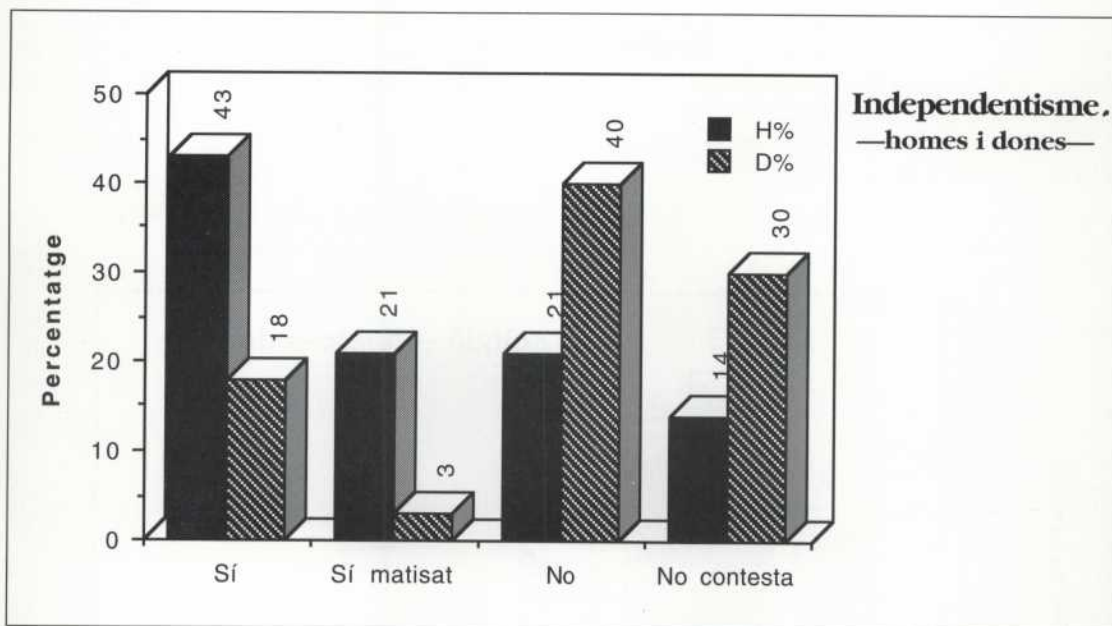

d'esquerres entre els homes, i la de centre-dreta entre les dones. Destaca l'elevat nivell de resposta a una qüestió que, en principi, afecta la intimitat i no se sol respondre moltes vegades ni tan sols de forma anònima. La majoria, en canvi, no contesta la pregunta del sindicat votat. Dels qui la contesten, l'afirmació de no votar cap sindicat és, en percentatge, també la majoritària.

Independentisme

La quarta part no respon. Entre els qui ho fan, es constata un sentiment més fort entre els homes. Les dones no se senten prou atretes per actituds clares en aquest sentit.

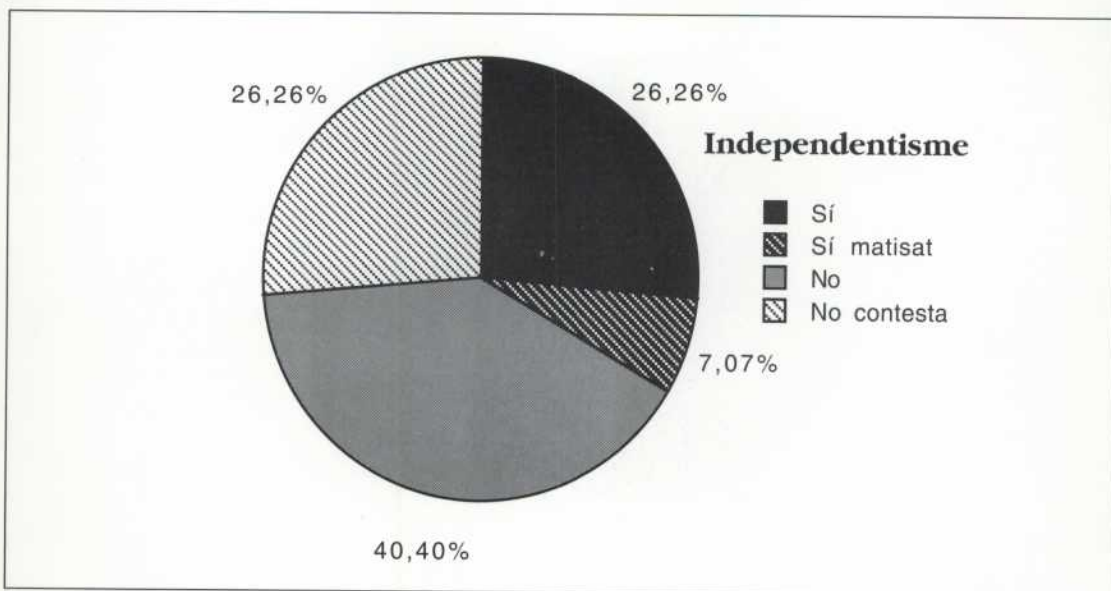
Ideologia religiosa

Majoria de creients i practicants de L'Església Catòlica: el 75% de les dones i el 64% dels homes.

Altres

Tothom és d'acord a donar preferència al dret col·lectiu pel damunt dels drets individuals. La majoria global és en contra de la pena capital.

La majoria de les dones, quasi la meitat, creu que les oposicions han de donar dret per sempre. La majoria dels homes, creu que no. En conjunt s'opina que no. La majoria prefereix que no es faci la contractació del professorat en el mateix centre o població.

No es creu generalitzada —en el moment de respondre l'enquesta— la corrupció dels polítics. Es votaria a favor de Maastricht. Però només la meitat dels homes farien ara el servei militar. Tots responen, i les respostes es distribueixen entre l'objecció i la insubmissió. Entre les dones, també predomina una posició favorable a l'objecció, que és l'opció majoritària general.

Més tímidament el conjunt de les dones, rotundament entre els homes, tots acceptarien un cas de SIDA a la seva aula.

